

Samling af Afgørelser

RETTENS DOM (Første Afdeling)

7. juli 2021 *

»Ansvar uden for kontraktforhold – fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik – restriktive foranstaltninger over for Iran – liste over personer og enheder, der er omfattet af indefrysningen af pengemidler og økonomiske ressourcer – tilstrækkeligt kvalificeret tilsidesættelse af en bestemmelse, som tillægger borgerne rettigheder«

I sag T-692/15 RENV,

HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH, Hamburg (Tyskland), ved advokat M. Schlingmann,

sagsøger,

mod

Rådet for Den Europæiske Union ved J.-P. Hix og M. Bishop, som befuldmægtigede,

sagsøgt,

støttet af

Europa-Kommissionen ved R. Tricot, C. Hödlmayr, J. Roberti di Sarsina og M. Kellerbauer, som befuldmægtigede,

intervenient,

angående en påstand i henhold til artikel 268 TEUF og 340 TEUF om erstatning for det tab, som sagsøgeren angiveligt har lidt som følge af opførelsen af dennes navn dels ved Rådets gennemførelsesforordning (EU) nr. 668/2010 af 26. juli 2010 om gennemførelse af artikel 7, stk. 2, i forordning (EF) nr. 423/2007 om restriktive foranstaltninger over for Iran (EUT 2010, L 195, s. 25), i bilag V til Rådets forordning (EF) nr. 423/2007 af 19. april 2007 om restriktive foranstaltninger over for Iran (EUT 2007, L 103, s. 1), dels ved Rådets forordning (EU) nr. 961/2010 af 25. oktober 2010 om restriktive foranstaltninger over for Iran og om ophævelse af forordning nr. 423/2007 (EUT 2010, L 281, s. 1), i bilag VIII til forordning nr. 961/2010,

har

RETTEN (Første Afdeling),

* Processprog: tysk.

sammensat af afdelingsformanden, H. Kanninen, og dommerne M. Jaeger og O. Porchia (refererende dommer),

justitssekretær: fuldmægtig B. Lefebvre,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 20. november 2020,

afsagt følgende

Dom

Sagens baggrund og retsforhandlingerne før hjemvisningen

- 1 Sagsøgeren, HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH, der blev stiftet i 2009 af Naser Bateni, er et tysk selskab, der driver virksomhed som skibsagent og -administrator.
- 2 Denne sag er et led i de restriktive foranstaltninger, som blev indført for at lægge pres på Den Islamiske Republik Iran med henblik på at få denne til at ophøre med spredningsfølsomme nukleare aktiviteter og udvikling af fremføringssystemer til kernevåben. Sagen er nærmere bestemt en del af de sager om restriktive foranstaltninger over for et rederi, Islamic Republic of Iran Shipping Lines (herefter »IRISL«), og de fysiske eller juridiske personer, som angiveligt har forbindelse til dette rederi, herunder ifølge Rådet for Den Europæiske Union bl.a. IRISL Europe, sagsøgeren og to andre rederier, Hafize Darya Shipping Lines (herefter »HDSL«) og Safiran Pyam Darya Shipping Lines (herefter »SAPID«).
- 3 Ved afgørelse 2010/413/FUSP af 26. juli 2010 om restriktive foranstaltninger over for Iran og om ophævelse af fælles holdning 2007/140/FUSP (EUT 2010, L 195, s. 39) opførte Rådet sagsøgerens navn på listen over enheder, der er involveret i nukleare aktiviteter, og som fremgår af afgørelsens bilag II. Sagsøgerens navn blev i Rådets gennemførelsesforordning (EU) nr. 668/2010 af 26. juli 2010 om gennemførelse af artikel 7, stk. 2, i forordning (EF) nr. 423/2007 om restriktive foranstaltninger over for Iran (EUT 2010, L 103, s. 25) tilføjet på listen i bilag V til Rådets forordning (EF) nr. 423/2007 af 19. april 2007 om restriktive foranstaltninger over for Iran (EUT 2007, L 103, s. 1). Afgørelse 2010/413 og gennemførelsesforordning nr. 668/2010 blev, for så vidt som de indeholder den første opførelse af sagsøgerens navn (herefter »den første opførelse«), begrundet med henvisning til den omstændighed, at dette selskab »handle[de] på vegne af HDSL i Europa«. Denne opførelse har ikke været genstand for et annullationssøgsmål.
- 4 Den 25. oktober 2010 vedtog Rådet forordning (EU) nr. 961/2010 om restriktive foranstaltninger over for Iran og om ophævelse af forordning nr. 423/2007 (EUT 2010, L 281, s. 1). Bilag VIII til forordning nr. 961/2010 indeholdt listen over personer, enheder og organer, hvis midler var infrosset i henhold til forordningens artikel 16, stk. 2. Det fremgår af den omhandlede forordning, hvorved sagsøgeren blev opført på denne liste (herefter »den anden opførelse«), at begrundelsen over for dette selskab var, at det »kontrollere[des] af [eller] handle[de] på vegne af IRISL«. Sagsøgeren anfægtede den anden opførelse for Retten.
- 5 Ved dom af 7. december 2011, HTTS mod Rådet (T-562/10, EU:T:2011:716), annullerede Retten den anden opførelse, men fastslog, at virkningerne af forordning nr. 961/2010, for så vidt som den vedrørte sagsøgeren, blev opretholdt indtil den 7. februar 2012.

- 6 Efter afsigelsen af dom af 7. december 2011, HTTS mod Rådet (T-562/10, EU:T:2011:716), blev sagsøgerens navn genstand for yderligere opførelser af Rådet, nærmere bestemt første gang den 23. januar 2012 ved afgørelse 2012/35/FUSP om ændring af afgørelse 2010/413/FUSP om restriktive foranstaltninger over for Iran (EUT 2012, L 19, s. 22), af følgende grunde:
»Kontrolleres af og/eller handler på vegne af IRISL. [Sagsøgeren] er registreret på samme adresse som IRISL Europe GmbH i Hamburg [(Tyskland)], og dets leder Naser Ba[t]jeni var tidligere ansat i IRISL.« Med denne begrundelse blev sagsøgerens navn opført på listen i bilag VIII til forordning nr. 961/2010 ved Rådets gennemførelsesforordning (EU) nr. 54/2012 af 23. januar 2012 om gennemførelse af forordning nr. 961/2010 om restriktive foranstaltninger over for Iran (EUT 2012, L 19, s. 1).
- 7 Anden gang blev sagsøgerens navn den 23. marts 2012 opført på listen i Rådets forordning (EU) nr. 267/2012 om restriktive foranstaltninger over for Iran og om ophævelse af forordning (EU) nr. 961/2010 (EUT 2012, L 88, s. 1). Denne opførelse, som sagsøgeren anfægtede for Retten, blev annulleret ved dom af 12. juni 2013, HTTS mod Rådet (T-128/12 og T-182/12, ikke trykt i Sml., EU:T:2013:312).
- 8 Tredje og sidste gang blev sagsøgerens navn genstand for endnu en opførelse den 15. november 2013 ved afgørelse 2013/661/FUSP om ændring af afgørelse 2010/413/FUSP (EUT 2013, L 306, s. 18) og ved gennemførelsesforordning (EU) nr. 1154/2013 om gennemførelse af forordning (EU) nr. 267/2012 (EUT 2013, L 306, s. 3). Sagsøgeren anfægtede denne opførelse for Retten, hvorefter den blev annulleret ved dom af 18. september 2015, HTTS og Bateni mod Rådet (T-45/14, ikke trykt i Sml., EU:T:2015:650).
- 9 I mellemtiden annullerede Retten ved dom af 16. september 2013, Islamic Republic of Iran Shipping Lines m.fl. mod Rådet (T-489/10, EU:T:2013:453), opførelsen af IRISL's og andre rederiers navne, herunder HDSL og SAPID, på de lister, der omhandlede disse rederier, med den begrundelse, at de af Rådet fremlagte oplysninger ikke kunne begrunde opførelsen af IRISL og derfor heller ikke kunne begrunde vedtagelsen og opretholdelsen af de restriktive foranstaltninger over for de andre rederier, som var blevet opført på listerne på grund af deres forbindelse til IRISL.
- 10 Ved skrivelse af 23. juli 2015 fremsatte sagsøgeren et krav over for Rådet om erstatning for den skade, som selskabet mente at have lidt som følge af dets oprindelige opførelse og de efterfølgende opførelser på listerne over personer med forbindelse til IRISL's aktiviteter. Ved skrivelse af 16. oktober 2015 afslog Rådet dette krav.
- 11 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 25. november 2015 har sagsøgeren anlagt sit søgsmål, hvorefter:
 - Rådet tilpligtes at betale sagsøgeren 2 513 221,50 EUR i erstatning for den økonomiske og ikke-økonomiske skade, der er lidt som følge af opførelsen af sagsøgerens navn på listerne over personer, enheder og organer i bilag V til forordning nr. 423/2007 og i bilag VIII til forordning nr. 961/2010 (herefter samlet »de omtvistede lister«).
 - Rådet tilpligtes at betale morarenter med den rentesats, som Den Europæiske Centralbank (ECB) anvender på sine vigtigste refinansieringstransaktioner, forhøjet med to procentpoint, regnet fra den 17. oktober 2015.
 - Rådet tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

- 12 Dette søgsmål blev i Rettens Justitskontor registreret under sagsnr. T-692/15.
- 13 Rådet har nedlagt påstand om, at søgsmålet afvises, og om, at sagsøgeren tilpligtedes at betale sagsomkostningerne.
- 14 Ved skrivelse indleveret til Rettens Justitskontor den 5. april 2016 anmodede Europa-Kommissionen om tilladelse til at intervenere i sagen til støtte for Rådets påstande. Ved beslutning af 13. maj 2016 imødekom afdelingsformanden for Rettens Syvende Afdeling i henhold til artikel 144, stk. 4, i Rettens procesreglement denne anmodning.
- 15 Den 30. august 2016 blev afslutningen af den skriftlige forhandling forkyndt for parterne. Parterne havde ikke anmodet om afholdelse af et retsmøde inden for fristen på tre uger efter denne forkyndelse som foreskrevet i artikel 106, stk. 2, i Rettens procesreglement.
- 16 Ved afgørelse truffet af Rettens præsident den 5. oktober 2016 blev sagen tildelt en ny refererende dommer i Tredje Afdeling.
- 17 Ved afgørelse af 8. juni 2017, der blev forkyndt for parterne dagen efter, besluttede Retten, idet denne fandt sagen tilstrækkelig oplyst ved sagsakterne, og idet parterne ikke havde fremsat en anmodning i denne henseende, at træffe afgørelse uden at indlede retsforhandlingernes mundtlige del i henhold til procesreglementets artikel 106, stk. 3.
- 18 Ved skrivelse indleveret til Rettens Justitskontor den 12. juni 2017 anmodede sagsøgeren imidlertid om afholdelse af et retsmøde, bl.a. på grund af afsigelsen af dom af 30. maj 2017, Safa Nicu Sepahan mod Rådet (C-45/15 P, EU:C:2017:402), og anmodede Retten om som led i en foranstaltning med henblik på sagens tilrettelæggelse at høre selskabets direktør og eneste selskabsdeltager, Naser Bateni, navnlig hvad angik omfanget af det økonomiske og ikke-økonomiske tab, der angiveligt er lidt.
- 19 Ved afgørelse af 20. juni 2017 opretholdt Retten for det første sin afgørelse af 8. juni 2017. Hvad angår sagsøgerens anmodning om afholdelse af et retsmøde, fastslog Retten dels, at denne anmodning var blevet fremsat efter udløbet af den fastsatte frist, dels, at der ikke forelå nye forhold, der eventuelt kunne begrunde afholdelsen af et sådant retsmøde. Dom af 30. maj 2017, Safa Nicu Sepahan mod Rådet (C-45/15 P, EU:C:2017:402), som sagsøgeren påberåbte sig til støtte for sin anmodning om afholdelse af et retsmøde, bekræftede således blot dom af 25. november 2014, Safa Nicu Sepahan mod Rådet (T-384/11, EU:T:2014:986), og kunne dermed ikke begrunde indledningen af retsforhandlingernes mundtlige del. For det andet forkastede Retten anmodningen om foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse vedrørende høringen af Naser Bateni, fordi Retten fandt, at sagsakterne og den relevante retspraksis på området for beregning af tab som følge af en ulovlig restriktiv foranstaltning allerede gav den et tilstrækkeligt grundlag for at træffe afgørelse.
- 20 Ved dom af 13. december 2017, HTTS mod Rådet (T-692/15, herefter »den oprindelige dom«, EU:T:2017:890), forkastede Retten sagsøgerens erstatningssøgsmål og pålagde sidstnævnte at betale sagsomkostningerne. Retten forkastede det første og det andet anbringende, som sagsøgeren havde fremsat, nemlig anbringendet om tilsidesættelse af begrundelsespligten henholdsvis anbringendet om tilsidesættelse af de materielle betingelser for opførelse på de omtvistede lister.

- 21 Ved appelskrift indleveret til Domstolens Justitskontor den 13. februar 2018 iværksatte sagsøgeren appel til prøvelse af den oprindelige dom, som blev registreret under sagsnr. C-123/18 P. Ved dom af 10. september 2019, HTTS mod Rådet (C-123/18 P, herefter »appeldommen«, EU:C:2019:694), ophævede Domstolen den oprindelige dom og hjemviste sagen til Retten i henhold til artikel 61, stk. 1, i statuten for Den Europæiske Unions Domstol og udsatte afgørelsen om sagsomkostningerne.
- 22 Domstolen lagde ved vurderingen nærmere bestemt vægt på, at Retten havde begået en retlig fejl ved i den oprindelige doms præmis 49 og 50 at fastslå, at Rådet kunne påberåbe sig et hvert relevant forhold, som ikke var blevet taget i betragtning i forbindelse med opførelsen af appellanten på de omtvistede lister, og navnlig ved i denne doms præmis 60 at fastslå, at det fremgik af en række forhold, der var anført i den nævnte doms præmis 59, at Rådet ikke havde begået en tilstrækkeligt kvalificeret tilsidesættelse af en EU-retlig regel ved dens bedømmelse af omfanget af de kommercielle forbindelser mellem sagsøgeren og IRISL, for så vidt angår bevismaterialet for sagsøgeren i den foreliggende sags status som »selskab, der er ejet eller kontrolleret« af IRISL, der ikke var kendt af Rådet på datoen for, hvornår sagsøgerens navn blev optaget på de anfægtede lister, som det fremgår af præmis 51 og 56-86 i appeldommen.

Retsforhandlinger og parternes påstande efter hjemvisningen

- 23 Sagen, der blev hjemvist til Retten, blev registreret på Rettens Justitskontor under sagsnr. T-692/15 RENV og blev den 19. september 2019 i overensstemmelse med procesreglementets artikel 216, stk. 1, tildelt Første Afdeling.
- 24 Parterne er i overensstemmelse med procesreglementets artikel 217, stk. 1, blevet opfordret til at fremsætte deres bemærkninger vedrørende de følger, der skal drages af appeldommen. Parterne har indgivet deres bemærkninger inden for den fastsatte frist.
- 25 Sagsøgeren har i sine bemærkninger, der blev indleveret til Rettens Justitskontor den 11. november 2019, taget stilling til, hvilke virkninger appeldommen skal have i den foreliggende sag. I denne henseende har sagsøgeren bestemt at fastholde de påstande, som var nedlagt i stævningen med påstand om, at Rådet tilpligtes at betale erstatning for den økonomiske og ikke-økonomiske skade.
- 26 Rådet har i sit indlæg, der blev indleveret til Rettens Justitskontor den 19. november 2019, nedlagt følgende påstande:
- Søgsmålet forkastes, idet det delvist ikke kan antages til realitetsbehandling og under alle omstændigheder er ugrundet.
 - Sagsøgeren tilpligtes at betale omkostningerne i forbindelse med sagen for Retten i sagerne T-692/15 og T-692/15 RENV og omkostningerne i forbindelse med appelsagen for Domstolen i sag C-123/18 P.
- 27 Kommissionen har i sine bemærkninger, der blev indleveret til Rettens Justitskontor den 19. november 2019, nedlagt følgende påstande:
- Rådet frifindes.

- Sagsøgeren tilpligtes at betale sagsomkostningerne.
- 28 Sagsøgeren og Rådet har henholdsvis den 29. og den 30. januar 2020 anmodet om afholdelse af et retsmøde.
- 29 På forslag af den refererende dommer har Retten imødekommet sagsøgerens anmodning og indledt den mundtlige forhandling i sagen.
- 30 Ved afgørelse af 30. juni 2020 har formanden for Første Afdeling i henhold til procesreglementets artikel 68, stk. 1, efter at have hørt parterne besluttet at forene nærværende sag med sag T-455/17, Bateni mod Rådet, med henblik på retsforhandlingernes mundtlige del.
- 31 Efter flere udsættelser af retsmødet på grund af den sundhedsmæssige krise i forbindelse med covid-19 har parterne afgivet mundtlige indlæg og besvaret mundtlige spørgsmål fra Retten i retsmødet den 20. november 2020, som blev afholdt via videokonference med sagsøgerens samtykke.

Retlige bemærkninger

Formalitetssindsigelsen om forældelse af sagsøgerens erstatningssøgsmål

- 32 Rådet har i duplikken, der er indgivet inden for rammerne af den oprindelige procedure, gjort gældende, at sagen delvis bør afvises på grund af udløbet af forældelsesfristen, jf. artikel 46 i statuten for Den Europæiske Unions Domstol.
- 33 Rådet har i denne henseende anført, at søgsmålet, der blev anlagt af sagsøgeren den 25. november 2015, er baseret på retsakter, der er vedtaget mere end fem år tidligere, nemlig den 26. juli 2010 for så vidt angår forordning nr. 668/2010 og den 25. oktober 2010 for så vidt angår forordning nr. 961/2010.
- 34 Rådet er derfor af den opfattelse, at søgsmålet delvis bør afvises på grund af forældelsen af sagsøgerens ret til at anlægge erstatningssøgsmål, hvad angår de tab, som angiveligt blev lidt før den 25. november 2010, dvs. fem år før sagsøgerens indlevering af en stævning til Rettens Justitskontor den 25. november 2015.
- 35 Desuden har Rådet i sine bemærkninger indleveret til Rettens Justitskontor den 19. november 2019 fastholdt dette argument, idet det har anført, at »dommen af 10. september 2019 er uden betydning for [dets] argument om, at Retten delvist ikke har kompetence, eftersom de rettigheder, der påberåbes under sagen, delvis er forældet«.
- 36 I retsmødet har sagsøgeren, der er blevet opfordret til at tage stilling til det nævnte argument, henvist til, at han havde nedlagt påstand om erstatning for Rådet forud for retssagen og inden for fristen på fem år.
- 37 Indledningsvis bemærkes, at artikel 46 i statuten for Den Europæiske Unions Domstol, der i medfør af nævnte statuts artikel 53, stk. 1, finder anvendelse på rettergangsmåden ved Retten, bestemmer, at krav mod Den Europæiske Union, der støttes på ansvar uden for kontraktforhold, forældes fem år efter, at den omstændighed, der ligger til grund for kravet, er indtrådt. Forældelsen afbrydes enten ved indgivelse af stævning til Domstolen eller ved, at den skadelidte

forud gør sit krav gældende over for den pågældende EU-institution. I sidstnævnte tilfælde skal sagen anlægges inden en frist af to måneder, som omhandles i artikel 263 TEUF, og bestemmelserne i artikel 265, stk. 2, TEUF finder anvendelse, hvor det er relevant.

- 38 Den frist på to måneder, der er fastsat i artikel 263 TEUF, finder i øvrigt anvendelse i det tilfælde, hvor en afgørelse om afslag på et krav, der er blevet gjort gældende over for den kompetente institution, er blevet meddelt den person, der har fremsat kravet, mens den frist på to måneder, der er fastsat i artikel 265, stk. 2, TEUF, finder anvendelse i tilfælde, hvor den pågældende institution ikke har taget stilling inden to måneder efter fremsættelsen af dette krav (jf. i denne retning kendelse af 4.5.2005, Holcim (Frankrig) mod Kommissionen, T-86/03, EU:T:2005:157, præmis 38, og dom af 21.7.2016, Nutria mod Kommissionen, T-832/14, ikke trykt i Sml., EU:T:2016:428, præmis 36).
- 39 I det foreliggende tilfælde blev den første opførelse offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende* den 27. juli 2010, og sagsøgeren fremsatte et krav om erstatning over for Rådet ved telefax den 23. juli 2015. Efter udløbet af tomånedersfristen, hvorefter kravet måtte anses for stiltiende afslået, trak Rådet denne stiltiende afgørelse tilbage, idet det afslog kravet ved skrivelse af 16. oktober 2015 (jf. analogt dom af 11.6.2019, Frank mod Kommissionen, T-478/16, EU:T:2019:399, præmis 78 og den deri nævnte retspraksis). Ved at anlægge erstatningssøgsmålet den 25. november 2015 har sagsøgeren gjort dette inden to måneder efter modtagelsen af Rådets afslag (jf. i denne retning dom af 16.4.1997, Hartmann mod Rådet og Kommissionen, T-20/94, EU:T:1997:55, præmis 134).
- 40 I det foreliggende tilfælde kan forældelsesfristen derfor anses for afbrudt den 23. juli 2015, dvs. mindre end fem år efter den 27. juli 2010, således at nærværende søgsmål kan antages til realitetsbehandling.

Anbringendet vedrørende tilsidesættelse af begrundelsespligten

- 41 Sagsøgeren har i det væsentlige gjort gældende, at Unionen ifalder ansvar uden for kontraktforhold, med den begrundelse, at opførelsen af sagsøgerens navn på de omtvistede lister er sket i strid med begrundelsespligten.
- 42 Det bemærkes, at i henhold til artikel 61, stk. 2, i statuten for Den Europæiske Unions Domstol er Retten i tilfælde af hjemvisning bundet af de afgørelser om retsspørgsmål, der er indeholdt i Domstolens afgørelse.
- 43 Som Rådet og Kommissionen har fremhævet, og som sagsøgeren medgav i retsmødet, bekræftede appeldommen den konklusion, der er indeholdt i den oprindelige doms præmis 88, hvorefter tilsidesættelsen af begrundelsespligten i princippet ikke kan medføre, at Unionen ifalder ansvar uden for kontraktforhold, idet Domstolen i øvrigt understregede, at selv hvis det var blevet lagt til grund, at sagsøgeren havde fremlagt beviser, der gjorde det muligt at fastslå, at gennemførelsesforordning nr. 668/2010 var ulovlig på grund af manglende begrundelse, kunne dens anbringender ikke føre til, at Unionen ifaldt ansvar uden for kontraktforhold (jf. i denne retning appeldommen, præmis 102 og 103).
- 44 Af samme grund skal anbringendet om tilsidesættelse af begrundelsespligten forkastes.

Anbringendet om en tilstrækkeligt kvalificeret tilsidesættelse af de materielle betingelser for opførelse på de omtvistede lister

- 45 Sagsøgeren har til støtte for dette anbringende påberåbt sig to anbringender. Sagsøgeren har som det første anbringende gjort gældende, at Rådet ikke på grundlag af tilstrækkelige beviser har godtgjort, at sagsøgeren var under IRISL's kontrol. Som det andet anbringende har sagsøgeren gjort gældende, at de grunde, der førte til opførelsen af sagsøgerens navn på de omtvistede lister, nemlig IRISL's og HDSL's deltagelse i nuklear spredning, var fejlagtige i medfør af dom af 16. september 2013, Islamic Republic of Iran Shipping Lines m.fl. mod Rådet (T-489/10, EU:T:2013:453).
- 46 Sagsøgeren har i det væsentlige gjort gældende, at gennemførelsesforordning nr. 668/2010 er ulovlig. Selv om Domstolen var af den opfattelse, at annullationen af forordning nr. 961/2010, for så vidt som den vedrørte sagsøgeren i den foreliggende sag, ikke automatisk medførte annullation af den nævnte gennemførelsesforordning, er disse retsakter ifølge sagsøgeren vedtaget på et utilstrækkeligt faktisk grundlag og er derfor ugyldige. Sagsøgeren er derfor af den opfattelse, at hvis der på datoen for den anden opførelse ikke forelå tilstrækkelige beviser til at gøre det muligt at opføre dennes navn på en liste, burde dette så meget desto mere gælde for den første opførelse.
- 47 Hvad angår det første anbringende har sagsøgeren gjort gældende, at den første og den anden opførelse (herefter samlet »de omtvistede opførelser«), som er begrundet med henholdsvis de angivelser, hvorefter sagsøgeren »handler på vegne af HDSL i Europa« og »er under kontrol [eller] handler på vegne af IRISL«, ikke var støttet på noget faktisk grundlag, for så vidt som Rådet bl.a. i retsmødet for Domstolen den 5. marts 2019 anerkendte, at det på tidspunktet for vedtagelsen af de nævnte opførelser ikke rådede over de oplysninger, der blev nævnt i præmis 59 i den oprindelige dom, og at disse oplysninger ikke var blevet brugt, da Rådet undersøgte sagen.
- 48 Hvad angår det andet anbringende har sagsøgeren gjort gældende, at den af Rådet begåede tilsidesættelse er så meget desto vigtigere, for så vidt som begrundelsen for opførelsen af sagsøgerens navn på de omtvistede lister, dvs. IRISL's og HDSL's deltagelse i nuklear spredning, allerede var fejlagtige på grundlag af dom af 16. september 2013, Islamic Republic of Iran Shipping Lines m.fl. mod Rådet (T-489/10, EU:T:2013:453), således at de omtvistede opførelser er behæftet med en »dobbelt fejl«. Sagsøgeren har gjort gældende dels, at IRISL og HDSL ikke har deltaget i nuklear spredning, dels, at der ikke var nogen forbindelse mellem sagsøgeren og disse selskaber, der gjorde det muligt for dem at påvirke dens økonomiske beslutninger.
- 49 Rådet og Kommissionen har bestridt de af sagsøgeren fremsatte anbringender.

Gennemgang af retspraksis vedrørende Unionens ansvar uden for kontraktforhold

- 50 Der skal bemærkes, at et erstatningssøgsmål udgør et selvstændigt retsmiddel, der ikke er rettet mod annullation af en bestemt foranstaltning, men derimod erstatning for det tab, som er forårsaget af en institution (jf. i denne retning dom af 2.12.1971, Zuckerfabrik Schöppenstedt mod Rådet, 5/71, EU:C:1971:116, præmis 3), og at et annullationssøgsmål ikke udgør en forudgående betingelse for at kunne anlægge et erstatningssøgsmål ved Retten.
- 51 Det fremgår af Domstolens praksis, at Unionens ansvar uden for kontraktforhold forudsætter, at en række betingelser er opfyldt, nemlig at der foreligger en tilstrækkeligt kvalificeret tilsidesættelse af en EU-retlig regel, som har til formål at tillægge borgerne rettigheder, at der foreligger et reelt tab, og at der er en årsagsforbindelse mellem tilsidesættelsen af den forpligtelse,

der påhviler den, som har udstedt retsakten, og de skadelidtes tab (jf. i denne retning dom af 19.4.2012, *Artogodan mod Kommissionen*, C-221/10 P, EU:C:2012:216, præmis 80 og den deri nævnte retspraksis, og efter appel, præmis 32).

- 52 Det følger af fast retspraksis, at betingelserne for, at Unionen ifalder ansvar uden for kontraktforhold som omhandlet i artikel 340, stk. 2, TEUF, er kumulative (jf. i denne retning dom af 7.12.2010, *Fahas mod Rådet*, T-49/07, EU:T:2010:499, præmis 93, og kendelse af 17.2.2012, *Dagher mod Rådet*, T-218/11, ikke trykt i Sml., EU:T:2012:82, præmis 34). Hvis en af disse betingelser ikke er opfyldt, må appellen afvises, uden at det er nødvendigt at undersøge de øvrige betingelser (jf. i denne retning dom af 9.9.1999, *Lucaccioni mod Kommissionen*, C-257/98 P, EU:C:1999:402, præmis 14, og af 26.10.2011, *Dufour mod ECB*, T-436/09, EU:T:2011:634, præmis 193).
- 53 Det følger af fast retspraksis, at konstateringen af en EU-retsakts ulovlighed f.eks. i forbindelse med et annullationssøgsmål, hvor beklagelig den end måtte være, ikke er tilstrækkelig til at fastslå, at Unionen som følge af en af dens institutioner udviste retsstridige adfærd af denne grund automatisk ifalder ansvar uden for kontraktforhold. For at godtage, at denne betingelse er opfyldt, er det således efter retspraksis et krav, at sagsøgeren godtgør, at den pågældende institution har begået ikke blot et almindeligt retsstridigt forhold, men en tilstrækkeligt kvalificeret tilsidesættelse af en retsregel, der har til formål at tillægge borgerne rettigheder (jf. dom af 5.6.2019, *Bank Saderat mod Rådet*, T-433/15, ikke trykt i Sml., EU:T:2019:374, præmis 48 og den deri nævnte retspraksis).
- 54 Desuden har beviset for en tilstrækkeligt kvalificeret tilsidesættelse, bl.a. på området for restriktive foranstaltninger, til formål at forhindre, at det arbejde, som den pågældende institution skal udføre i Unionens og medlemsstaternes almene interesse, ikke hindres af risikoen for, at denne institution i sidste ende skal dække de tab, som de personer, der er omfattet af disse retsakter, eventuelt måtte lide, uden at lade andre bære de økonomiske eller ikke-økonomiske konsekvenser af den pågældende institutions åbenbare og uundskyldelige tilsidesættelser (jf. dom af 5.6.2019, *Bank Saderat mod Rådet*, T-433/15, ikke trykt i Sml., EU:T:2019:374, præmis 49 og den deri nævnte retspraksis).
- 55 Det bredere formål om at bevare fred og international sikkerhed i overensstemmelse med formålene med Unionens optræden udadtil, som er fastsat i artikel 21 TEU, kan således begrunde selv betydelige negative konsekvenser for visse operatører som følge af afgørelser om gennemførelse af retsakter, der er vedtaget af Unionen til opfyldelse af dette grundlæggende formål (dom af 5.6.2019, *Bank Saderat mod Rådet*, T-433/15, ikke trykt i Sml., EU:T:2019:374, præmis 50).

Gennemgang af de principper, der er fastlagt i appeldommen

- 56 I præmis 33 i appeldommen gentog Domstolen, at der foreligger en tilstrækkeligt kvalificeret tilsidesættelse af en regel, der har til formål at tillægge borgerne rettigheder, når tilsidesættelsen indebærer, at den omhandlede institution åbenbart og alvorligt har overskredet rammerne for sine skønsbeføjelser, idet de forhold, der i denne forbindelse kan tages i betragtning, bl.a. er, hvor klar og præcis den tilsidesatte bestemmelse er, såvel som hvor vidt et skøn den tilsidesatte bestemmelse overlader EU-institutionen.

- 57 I denne henseende fremhævede Domstolen for det første i appeldommens præmis 34, at kravet om en tilstrækkeligt kvalificeret tilsidesættelse af en EU-retlig regel følger af behovet for en afvejning mellem på den ene side beskyttelsen af borgerne mod institutionernes ulovlige handlinger og på den anden side det skøn, som de sidstnævnte bør indrømmes for at undgå, at deres arbejde lammes, og denne afvejning er så meget desto vigtigere på området for restriktive foranstaltninger, hvor de hindringer, som Rådet støder på med hensyn til tilgængeligheden af oplysninger, ofte gør den vurdering, som Rådet skal foretage, særdeles vanskelig.
- 58 For det andet fastslog Domstolen i præmis 43 i appeldommen, at det alene er konstateringen af en uregelmæssighed, som under tilsvarende omstændigheder ikke ville være blevet begået af en normalt forsigtig og påpasselig administration, der kan medføre, at Unionen ifalder ansvar uden for kontraktforhold.
- 59 For det tredje fastslog Domstolen i appeldommens præmis 44 og 46, at de parametre, der er opregnet i præmis 56 ovenfor, og hvortil der skal tages hensyn i forbindelse med vurderingen af, om der foreligger en tilstrækkeligt kvalificeret tilsidesættelse af en EU-retlig regel, alle henviser til det tidspunkt, hvor den pågældende institution vedtog afgørelsen eller handlingen, og at det følger heraf, at spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger en tilstrækkeligt kvalificeret tilsidesættelse af en EU-retlig regel, nødvendigvis skal afgøres i forhold til de omstændigheder, hvorunder institutionen handlede på dette nøjagtige tidspunkt.
- 60 For det fjerde fastslog Domstolen i appeldommens præmis 41, at for så vidt som den anden opførelse blev annulleret ved Rettens dom af 7. december 2011, HTTS mod Rådet (T-562/10, EU:T:2011:716), der havde retskraft, var det første led af den første betingelse for, at Unionen ifalder ansvar uden for kontraktforhold, dvs. en tilsidesættelse af en EU-retlig regel, der har til formål at tillægge borgerne rettigheder, allerede opfyldt for så vidt angår forordning nr. 961/2010.
- 61 For det femte præciserede Domstolen i appeldommens præmis 99 og 100, at det ikke af dom af 7. december 2011, HTTS mod Rådet (T-562/10, EU:T:2011:716), hvori den manglende begrundelse var blevet lagt til grund, kunne udledes, at gennemførelsesforordning nr. 668/2010 ligeledes skulle anses for ulovlig på grund af den samme mangel, og at det tilkom appellanten, der er sagsøgeren i den foreliggende sag, idet denne ikke havde anfægtet lovligheden af den første opførelse under et annulationsøgsmål, at godtgøre, at denne gennemførelsesforordning var ulovlig, eftersom EU-institutionernes retsakter principielt er lovlige og derfor afføder retsvirkninger, så længe de ikke er blevet trukket tilbage, annulleret under et annulationsøgsmål eller erklæret ugyldige som følge af en præjudiciel forelæggelse eller en ulovlighedsindsigelse.
- 62 For det sjette og hvad nærmere bestemt angår de opførelseskriterier, som sagsøgeren i den foreliggende sag har påberåbt sig, dvs. en alvorlig og åbenbar tilsidesættelse i den foreliggende sag, fastslog Domstolen i appeldommens præmis 69, at anvendelsen af ordene »ejes« og »kontrolleres«, dvs. de opførelseskriterier, der er indeholdt i forordning nr. 423/2007 og nr. 961/2010, og på grundlag af hvilke de omtvistede opførelser var blevet foretaget, opfyldte behovet for at gøre det muligt for Rådet at træffe effektive foranstaltninger over for samtlige personer, enheder eller organer, der er knyttet til selskaber, som er involveret i nuklear spredning. Det følger heraf, at ejerskabet eller kontrollen kan være direkte eller indirekte. Såfremt denne tilknytning nemlig alene skulle godtgøres på grundlag af et ejerskab af eller en direkte kontrol over de nævnte personer, ville foranstaltningerne kunne omgås igennem en lang række muligheder for kontraktmæssig eller faktisk kontrol, som ville give et selskab lige så vide muligheder for at udøve indflydelse over andre enheder som et ejerskab eller en direkte kontrol.

- 63 Som Domstolen præciserede i appeldommens præmis 70, har begrebet »selskab, der ejes eller kontrolleres«, som Retten henviste til i den oprindelige dom, på området for restriktive foranstaltninger således ikke den samme rækkevidde som den, der generelt anvendes i selskabsretten, når det drejer sig om at fastslå det forretningsmæssige ansvar for et selskab, som juridisk set er blevet placeret under en anden virksomheds beslutningskontrol.
- 64 I præmis 75 i appeldommen bekræftede Domstolen således, at et selskab kan anses for at være »et selskab, der ejes eller kontrolleres af en anden enhed«, når sidstnævnte befinder sig i en situation, hvor den er i stand til at påvirke valgene i det pågældende selskab, og at dette gælder, selv om der ikke er nogen juridisk, ejendomsretlig eller kapitalandelsmæssig forbindelse mellem disse to økonomiske enheder.
- 65 Endelig fastslog Domstolen i præmis 77-79 i appeldommen, at den omstændighed at handle under en persons eller enheds kontrol og den omstændighed at handle på vegne af en sådan person eller enhed imidlertid skal sidestilles. Denne konklusion støttes af en analyse af målet med artikel 16. stk. 2, litra d), i forordning nr. 961/2010, der har til formål at gøre det muligt for Rådet at træffe effektive foranstaltninger over for de personer, der er involveret i nuklear spredning, og at forhindre, at sådanne foranstaltninger omgås. Desuden bekræftes denne konklusion ligeledes af analysen af den sammenhæng, hvori denne bestemmelse indgår.

Rettens bemærkninger

- 66 Det er i lyset af de principper, der er nævnt i præmis 50-65 ovenfor, at det skal efterprøves, om betingelserne for, at Unionen ifalder ansvar uden for kontraktforhold, er opfyldt i det foreliggende tilfælde, og navnlig, om der foreligger en tilstrækkeligt kvalificeret tilsidesættelse af en retsregel, der har til formål at tillægge borgerne rettigheder.
- 67 Indledningsvis fastslog Domstolen, henset til det i præmis 60 ovenfor anførte vedrørende den anden opførelse, for så vidt som den blev annulleret ved dom af 7. december 2011, HTTS mod Rådet (T-562/10, EU:T:2011:716), som har fået retskraft, at første del af den første betingelse for, at Unionen ifalder ansvar uden for kontraktforhold, dvs. en tilsidesættelse af en EU-retlig regel, der har til formål at tillægge borgerne rettigheder, var opfyldt for så vidt angår forordning nr. 961/2010.
- 68 Det skal derimod fastslås, at hvad angår den første opførelse, som anført i præmis 61 ovenfor, kan det ikke udledes af dom af 7. december 2011, HTTS mod Rådet (T-562/10, EU:T:2011:716), hvori det blev fastslået, at der forelå en begrundelsesmangel, at gennemførelsesforordning nr. 668/2010 ligeledes skulle anses for ulovlig på grund af den samme mangel, og at det tilkom appellanten, som er sagsøgeren i den foreliggende sag, som ikke havde anfægtet lovligheden af den første opførelse ved et annulationssøgsmål, at godtgøre, at denne gennemførelsesforordning er ulovlig, idet der med hensyn til EU-institutionernes handlinger gælder en principiel formodning for lovlighed.
- 69 Selv hvis det antages, at den første opførelse er ulovlig, skal det under alle omstændigheder undersøges, for så vidt angår denne og den anden opførelse, om de forhold, som sagsøgeren har fremført, og som er gengivet i præmis 47 og 48 ovenfor, gør det muligt at godtgøre, at disse opførelser udgør en tilstrækkeligt kvalificeret tilsidesættelse af en retsregel, der har til formål at tillægge borgerne rettigheder.

– Det første anbringende vedrørende den omstændighed, at Rådet ikke har fremlagt faktuelle oplysninger, der underbygger konklusionen om, at sagsøgeren var under IRISL's kontrol

- 70 Sagsøgeren har i det væsentlige gjort gældende, at Rådet har begået en alvorlig og åbenbar tilsidesættelse af de materielle opførelsesbetingelser ved at fastslå, at selskabet var undergivet IRISL's kontrol eller handlede på vegne af IRISL, uden at råde over beviser i denne henseende.
- 71 For det første har sagsøgeren gjort gældende, at Rådet i forbindelse med de omtvistede opførelser ikke foretog undersøgelser for at godtgøre arten af IRISL's kontrol over sagsøgeren, ikke rådede over noget bevis og havde handlet på grundlag af oplysninger fra medlemsstaterne. Denne fremgangsmåde blev af Retten i dom af 12. juni 2013, HTTS mod Rådet (T-128/12 og T-182/12, ikke trykt i Sml., EU:T:2013:312), kvalificeret som udtryk for et »åbenbart urigtigt skøn«. Sagsøgeren har i øvrigt anfægtet Rådets adfærd efter annullationen af den anden opførelse, der bestod i at vedtage en ny opførelse med en let ændret begrundelse. Sagsøgeren har konkluderet, at Rådet på en væsentlig og åbenbar måde har tilsidesat grænserne for sin skønsbeføjelse og åbenbart har tilsidesat de materielle betingelser for opførelse på listen.
- 72 For det andet har sagsøgeren bl.a. med støtte i dom af 25. november 2014, Safa Nicu Sepahan mod Rådet (T-384/11, EU:T:2014:986), gjort gældende, at Rådet ikke rådede over nogen skønsmargen med hensyn til pligten til at godtgøre, at de omtvistede opførelser var berettigede, og at det, som i den sag, der gav anledning til den nævnte dom, begik en alvorlig og åbenbar tilsidesættelse, der bestod i at vedtage disse opførelser uden at være i besiddelse af nogen oplysninger eller beviser. Sagsøgeren har endvidere gjort gældende, at Rådet ikke som begrundelse for en sådan adfærd kunne påberåbe sig kompleksiteten af de faktiske omstændigheder, der skulle reguleres, eller vanskelighederne ved at anvende eller fortolke EU-reglerne på dette område, eftersom den nævnte kompleksitet og vanskelighed, henset til, at tilsidesættelsen var åbenbar, ikke udgjorde årsagen hertil.
- 73 I denne henseende skal det i lyset af appeldommen efterprøves, om Rådet på tidspunktet for vedtagelsen af de omtvistede opførelser udelukkende i betragtning af de beviser, som Rådet rådede over på dette præcise tidspunkt, begik en tilstrækkeligt kvalificeret tilsidesættelse af de materielle betingelser for opførelse.
- 74 Hvad for det første angår sagsøgerens argument om, at Rådet foretog de omtvistede opførelser uden nogen form for bevis og på grundlag af oplysninger fra medlemsstaterne, bemærkes, at Rådet i retsmødet præciserede indholdet af den erklæring, som det havde afgivet i retsmødet for Domstolen den 5. marts 2019, hvorefter det på tidspunktet for vedtagelsen af disse opførelser ikke rådede over de oplysninger, der er nævnt i den oprindelige doms præmis 59, idet det bekræftede, at det ikke rådede over samtlige oplysninger.
- 75 Navnlig med hensyn til den første opførelse meddelte Rådet, at denne var baseret på det forhold, at sagsøgeren var etableret i Hamburg, Schottweg 7, og at IRISL Europe, et europæisk datterselskab af IRISL, havde hjemsted i Hamburg, Schottweg 5. Rådet gjorde opmærksom på, at Rådet på datoen for vedtagelsen af denne post faktisk havde de oplysninger, der vedrørte sagsøgerens adresse og IRISL Europes adresse, som fremgår af identifikationsoplysningerne om virksomhederne, opført på listen i bilag V til forordning nr. 423/2007 i den affattelse, der er resultatet af del III, punkt 1, litra d) og j), i bilaget til gennemførelsesforordning nr. 668/2010.

- 76 Rådet har desuden gjort gældende, at det rådede over resolution 1803 (2008) og 1929 (2010) fra De Forenede Nationers Sikkerhedsråd af 3. marts 2008 og af 9. juni 2010 om IRISL samt over rapporten fra sanktionskomitéen under Sikkerhedsrådet, som konstaterede tre åbenbare overtrædelser fra IRISL's side af den våbenembargo, der var pålagt ved nævnte Sikkerhedsråds resolution 1747 (2007) af 24. marts 2007. Herefter følger beviset for, at Rådet var i besiddelse af disse dokumenter, således som Rådet med rette har anført, af den omstændighed, at de er omfattet af begrundelsen vedrørende opførelsen af IRISL i bilag II, del III, til afgørelse 2010/413 og i del III i bilaget til gennemførelsesforordning nr. 668/2010.
- 77 I øvrigt er der ikke rejst tvivl om de tre overtrædelser af våbenembargoen, som er blevet fastslået i den nævnte rapport fra FN's Sikkerhedsråds sanktionskomité, faktisk skete, ligesom der heller ikke er rejst tvivl om indholdet af den nævnte rapport, for så vidt som det fremgår heraf, at IRISL havde påbegyndt aktiviteter for at omgå de vedtagne foranstaltninger ved at overføre sine aktiviteter til andre virksomheder, og at virksomhedens hjemsted i Europa lå tæt på sagsøgerens. Som Rådet i det væsentlige har anført, var der herved tale om indicier for opførelsen af sagsøgerens navn på de omtvistede lister, for så vidt som denne opførelse var en direkte konsekvens af IRISL's opførelse og i øvrigt af HDSL's opførelse, idet sidstnævnte, som sagsøgeren handlede på vegne af, var blevet opført i bilag II, del III, til afgørelse 2010/413 og i del III i bilaget til gennemførelsesforordning nr. 668/2010, som handlende på vegne af IRISL.
- 78 Det skal i øvrigt bemærkes, at den geografiske nærhed i Europa mellem IRISL's hovedsæde og sagsøgeren ikke er blevet bestridt af sidstnævnte. Sagsøgeren har endda i retsmødet vedrørende denne nærhed anerkendt, at selskabet på tidspunktet for de omtvistede opførelser, og dermed også på tidspunktet for den første opførelse, var i stand til at gøre brug af de ansatte hos IRISL Europe, som havde stillet en del af sit personale til rådighed for denne.
- 79 Hvad angår den anden opførelse har Rådet gjort gældende, at denne ligeledes var støttet på præcise og ubestridte omstændigheder, som sagsøgeren havde anerkendt i to skrivelser af 10. og 13. september 2010, hvorved denne havde anmodet om at foretage en fornyet gennemgang af afgørelsen om at opføre sagsøgerens navn på de omtvistede lister. Som Rådet med rette har anført, fremgår det imidlertid af disse skrivelser, at sagsøgeren på tidspunktet for de omtvistede opførelser var aktiv som skibsagent på HDSL's vegne, som blev anset for at være tæt forbundet med IRISL, eftersom selskabets navn ligeledes var blevet opført på listerne over enheder, der mistænkes for at lette den nukleare spredning i Iran, den 26. juli 2010 med den begrundelse, at selskabet »handle[de] på vegne af IRISL[, idet det] [foretog] containersejladser med fartøjer, som IRISL eje[ede]«, og at Naser Batani havde været direktør for IRISL indtil 2008, før han bosatte sig i Europa og stiftede det sagsøgende selskab.
- 80 Det skal endvidere for så vidt angår de omtvistede opførelser tilføjes, at der på datoen for deres vedtagelse fandtes informationskilder af offentlig karakter, således som Rådet med rette anførte i retsmødet, bl.a. en artikel i *New York Times* af 7. juni 2010 med overskriften »Companies Linked to IRISL«, som indeholdt listen over 66 virksomheder, herunder sagsøgeren og HDSL, som havde en tilknytning til IRISL, og som sidstnævnte havde overført fartøjer til.
- 81 Hvad angår den anden opførelse skal det endvidere bemærkes, at skrivelserne af 10. og 13. september 2010, der er nævnt i præmis 79 ovenfor, var rettet til Rådet selv, og det er ubestridt, at det havde modtaget dem i forbindelse med vedtagelsen af denne opførelse. Disse skrivelser blev i øvrigt nævnt i dom af 7. december 2011, HTTS mod Rådet (T-562/10, EU:T:2011:716), og Retten tog således hensyn hertil i forbindelse med den sag, der gav anledning til denne dom.

- 82 Det skal i øvrigt fremhæves, at selv om Retten ved dom af 7. december 2011, HTTS mod Rådet (T-562/10, EU:T:2011:716), annullerede den anden opførelse, blev de tidsmæssige virkninger af denne annulation udsat, for så vidt som Retten i den appellerede doms præmis 41-43 fastslog, at det ikke kunne udelukkes, at pålæggelsen af restriktive foranstaltninger over for sagsøgeren alligevel i realiteten kunne vise sig at være begrundet. Retten anerkendte således, at selv om den anden opførelse skulle annulleres på grund af tilsidesættelse af begrundelsespligten, ville en annulation med øjeblikkelig virkning af den nævnte forordning kunne være til alvorlig og uoprettelig skade for effektiviteten af de restriktive foranstaltninger, der er vedtaget ved denne forordning over for Den Islamiske Republik Iran, eftersom der var tvivl om, at opførelsen af sagsøgerens navn på de omtvistede lister kunne vise sig at være begrundet ud fra de oplysninger, som Rådet rådede over.
- 83 Hvad angår sagsøgerens argument om, at Retten i dom af 12. juni 2013, HTTS mod Rådet (T-128/12 og T-182/12, ikke trykt i Sml., EU:T:2013:312), kvalificerede Rådets fremgangsmåde som udtryk for et »åbenbart urigtig skøn«, skal følgende bemærkes.
- 84 Som Rådet har anført, skal der for det første sondres mellem et anbringende om et åbenbart urigtigt skøn, der er fremsat til støtte for et annulationssøgsmål på den ene side, og den åbenbare og grove overskridelse af grænserne for den skønsmæssige på den anden side, der skal foreligge for at fastslå, at der foreligger en tilstrækkeligt kvalificeret tilsidesættelse af en retsregel, der har til formål at tillægge borgerne rettigheder i forbindelse med et erstatningssøgsmål.
- 85 I en sådan sammenhæng gør den af sagsøgeren påberåbte omstændighed, hvorefter Retten i dom af 12. juni 2013, HTTS mod Rådet (T-128/12 og T-182/12, ikke trykt i Sml., EU:T:2013:312), ligeledes fastslog, at opførelsen af sagsøgerens navn på den liste, der var indeholdt i forordning nr. 267/2012 den 23. marts 2012, og som var støttet på de samme grunde, hvorpå den anden opførelse var støttet, var ulovlig på grund af et åbenbart urigtigt skøn, det ikke muligt automatisk og som foreslået af sagsøgeren at konkludere, at Rådet begik en tilstrækkeligt kvalificeret tilsidesættelse af de materielle betingelser for opførelsen.
- 86 For det andet skal de parametre, der skal tages hensyn til ved vurderingen af en tilstrækkeligt kvalificeret tilsidesættelse af en retsregel, der har til formål at tillægge borgerne rettigheder, som det fremgår af appeldommens præmis 44, under alle omstændigheder vedrøre det tidspunkt, hvor den pågældende institution vedtog afgørelsen eller handlingen.
- 87 Herved kan sagsøgerens argumenter vedrørende dom af 12. juni 2013, HTTS mod Rådet (T-128/12 og T-182/12, ikke trykt i Sml., EU:T:2013:312), for så vidt angår opførelsen af sagsøgerens navn på listen i forordning nr. 267/2012 den 23. marts 2012, dvs. efter den anden opførelse, ikke tages i betragtning som oplysninger, der var tilgængelige på tidspunktet for denne sidstnævnte opførelse med henblik på at vurdere, om Rådet har begået en alvorlig og åbenbar tilsidesættelse af en retsregel, der har til formål at tillægge borgerne rettigheder vedrørende den nævnte opførelse.
- 88 Hvad angår sagsøgerens argument om, at Rådets adfærd i den foreliggende sag var identisk med den adfærd, der forelå i den sag, der gav anledning til dom af 25. november 2014, Safa Nicu Sepahan mod Rådet (T-384/11, EU:T:2014:986), skal det præciseres, at selv om Retten i den nævnte dom fastslog, at Rådet havde begået en ulovlighed, selv om det ikke rådede over en skønsmargen, vedrørte dette den omstændighed, at Rådet på tidspunktet for vedtagelsen af de omhandlede foranstaltninger ikke rådede over oplysninger eller beviser, der underbyggede de nævnte bestemmelser, og at Rådet derfor havde overtrådt en forpligtelse, der på tidspunktet for

vedtagelsen allerede udsprang af fra Domstolens faste praksis, og i forhold til hvilken Rådet ikke havde nogen skønsmargen (jf. i denne retning dom af 5.6.2019, Bank Saderat mod Rådet, T-433/15, ikke trykt i Sml., EU:T:2019:374, præmis 69 og den deri nævnte retspraksis).

- 89 I den foreliggende sag er Rådets overholdelse af forpligtelsen til at fremlægge beviser til støtte for opførelsen af sagsøgerens navn på de omtvistede lister imidlertid ikke omhandlet. I denne sag skal det nemlig afgøres, om Rådet ved at vedtage de omtvistede opførelser på grundlag af de beviser, som det var i besiddelse af på tidspunktet for vedtagelsen af de nævnte opførelser, navnlig dem, der er anført i præmis 74-81 ovenfor, har begået en tilstrækkeligt kvalificeret tilsidesættelse, der kan medføre, at Unionen ifalder ansvar uden for kontraktforhold. I denne henseende skal der tages hensyn til den skønsmargen, som Rådet rådede over ved vurderingen af de indicier, der blev anvendt til at underbygge de restriktive foranstaltninger.
- 90 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at selv om det fremgår af dom af 7. december 2011, HTTS mod Rådet (T-562/10, EU:T:2011:716), at Retten annullerede den anden opførelse på grund af utilstrækkelig begrundelse, er det åbenbart, at begrebet selskab, som »ejes eller kontrolleres af en anden enhed« på tidspunktet for vedtagelsen af de omtvistede opførelser, for så vidt angår de restriktive foranstaltninger, overlod Rådet en skønsmargen.
- 91 Selv om Domstolen i appeldommen præciserede indholdet af ordene »ejes eller kontrolleres«, skal det i øvrigt bemærkes, at den i denne doms præmis 70 bekræftede, hvad Retten havde anført i den oprindelige dom, nemlig at begrebet »selskab, der ejes eller kontrolleres« på området for restriktive foranstaltninger ikke havde den samme rækkevidde som den, der generelt anvendes i selskabsretten, når det drejer sig om at fastslå det forretningsmæssige ansvar for et selskab, som juridisk set er blevet placeret under en anden virksomheds beslutningskontrol. Domstolen foretrak en ret bred definition af begrebet »kontrol« inden for rammerne af de restriktive foranstaltninger og foretog ikke en streng definition af begreberne »ejes« og »under dens kontrol«, således som det i det væsentlige fremgår af appeldommens præmis 74 og 75.
- 92 Det skal derfor i lighed med det af Rådet og Kommissionen anførte lægges til grund, at der på tidspunktet for vedtagelsen af de omtvistede opførelser kunne herske usikkerhed med hensyn til det præcise indhold af begrebet »selskab, der ejes eller kontrolleres af en anden enhed«, og at Rådet følgelig rådede over en vis skønsmargen ved vurderingen af de oplysninger, der kunne godtgøre, at sagsøgeren var ejet eller kontrolleret af et deltagende selskab, som var direkte associeret med eller yder støtte til Irans nukleare aktiviteter.
- 93 Det fremgår af det ovenstående, at Rådet i modsætning til, hvad sagsøgeren har gjort gældende inden for rammerne af sit første anbringende, har fremlagt oplysninger, som det på tidspunktet for vedtagelsen af både den første og den anden opførelse fandt egnet til at godtgøre arten af forbindelsen mellem sagsøgeren og IRISL.
- 94 Selv hvis det antages, at Rådet ved de omtvistede opførelser foretog et urigtigt skøn ved at støtte sig på de påberåbte omstændigheder, kan det under disse omstændigheder ikke antages, at denne fejl var åbenbar og uundskyldelig, og at en normalt forsigtig og påpasselig administration ikke ville have begået den under tilsvarende omstændigheder (jf. analogt dom af 5.6.2019, Bank Saderat mod Rådet, T-433/15, ikke trykt i Sml., EU:T:2019:374, præmis 73).
- 95 Det følger heraf, at det første anbringende om, at Rådet ikke på grundlag af tilstrækkelige beviser skulle have godtgjort, at sagsøgeren blev kontrolleret af IRISL, skal forkastes.

– Det andet anbringende vedrørende den omstændighed, at opførelsen af sagsøgeren på de omtvistede lister på grund af IRISL's og HDSL's deltagelse i nuklear spredning er urigtig

- 96 Sagsøgeren har for det første gjort gældende, at den af Rådet begåede tilsidesættelse er så meget desto mere tungtvejende, som at grundene til sagsøgerens navn på de omtvistede lister, dvs. IRISL's og HDSL's deltagelse i nuklear spredning, allerede var fejlagtige, når henses til dom af 16. september 2013, Islamic Republic of Iran Shipping Lines m.fl. mod Rådet (T-489/10, EU:T:2013:453). For det andet har sagsøgeren gjort gældende, at gennemførelsesforordning nr. 668/2010 og forordning nr. 961/2010 er behæftet med en »dobbelt fejl«, for så vidt som IRISL og HDSL ikke har deltaget i nuklear spredning, og der ikke var nogen forbindelse mellem IRISL og disse enheder, der gjorde det muligt for dem at påvirke sagsøgerens økonomiske beslutninger.
- 97 Med det første argument har sagsøgeren i det væsentlige gjort gældende, at de omtvistede opførelser efter annullationen af opførelserne af navnene på IRISL, SAPID og HDSL ved dom af 16. september 2013, Islamic Republic of Iran Shipping Lines m.fl. mod Rådet (T-489/10, EU:T:2013:453), er ulovlige, eftersom det følger af denne dom, at IRISL og HDSL ikke har deltaget i nuklear spredning.
- 98 I denne henseende bemærkes for det første, således som det fremgår af den retspraksis, der er nævnt i præmis 53 ovenfor, at annullationen af opførelsen af IRISL's navn på de omtvistede lister ikke i sig selv kan anses for tilstrækkelig til at godtgøre, at de omtvistede opførelser udgjorde en tilstrækkeligt kvalificeret tilsidesættelse, der kan medføre, at Unionen ifalder ansvar.
- 99 For det andet bemærkes, at lovligheden af de anfægtede retsakter i den foreliggende sag skal bedømmes på grundlag af de faktiske og retlige omstændigheder, der forelå på det tidspunkt, hvor retsakten blev vedtaget, således som det fremgår af appeldommens præmis 46, og at opførelserne af navnene på IRISL, SAPID og HDSL på listerne over enheder, der anklages for at fremme nuklear spredning i Iran, endnu ikke var blevet annulleret i forbindelse med de omtvistede opførelser. I overensstemmelse med det i præmis 61 ovenfor anførte var der en formodning for, at disse opførelser var lovlige og var fuldt ud gældende.
- 100 Det skal under alle omstændigheder fastslås, således som Domstolen bemærkede i præmis 48 i dom af 31. januar 2019, Islamic Republic of Iran Shipping Lines m.fl. mod Rådet (C-225/17 P, EU:C:2019:82), at der ikke ved dom af 16. september 2013, Islamic Republic of Iran Shipping Lines m.fl. mod Rådet (T-489/10, EU:T:2013:453), blev rejst tvivl om rigtigheden af de tre overtrædelser af våbenembargoen, der blev indført ved resolution 1747 (2007). I den nævnte dom havde Retten i præmis 66 fastslået, at »det forekommer begrundet at antage, at det forhold, at IRISL har været involveret i tre tilfælde vedrørende transport af militært materiel i strid med det i punkt 5 i resolution 1747 (2007) fastsatte forbud, forøger risikoen for, at selskabet ligeledes [havde været] involveret i tilfælde vedrørende transport af materiel, der er knyttet til nuklear spredning«.
- 101 Det følger ikke af annullationen af opførelsen af navnene på IRISL, SAPID og HDSL efter vedtagelsen af de omtvistede opførelser, at Rådet har begået en tilsidesættelse af de materielle opførelsesbetingelser, der kan medføre, at Unionen ifalder ansvar uden for kontraktforhold. Sagsøgernes første argument må derfor forkastes.

- 102 Hvad angår det andet argument vedrørende den angiveligt manglende forbindelse mellem IRISL og HDSL på den ene side og sagsøgeren på den anden side, der gør det muligt for IRISL og HDSL at påvirke sagsøgerens økonomiske beslutninger, henviser dette til de argumenter, der allerede er analyseret inden for rammerne af sagsøgerens første anbringende, og det skal forkastes af de samme grunde, som er anført i præmis 70-95 ovenfor.
- 103 På denne baggrund kan det i sidste ende ikke foreholdes Rådet, at det – ved at basere de omtvistede opførelser af sagsøgeren på de omtvistede lister på selskabets forbindelse til IRISL – begik en uregelmæssighed, som under lignende omstændigheder ikke var blevet begået af en normalt forsigtig og påpasselig administration, som traktaterne har tillagt specifikke kompetencer, såsom vedtagelsen af restriktive foranstaltninger, der anses for nødvendige i forbindelse med Unionens optræden med henblik på bevarelse af fred og international sikkerhed (jf. analogt dom af 5.6.2019, Bank Saderat mod Rådet, T-433/15, ikke trykt i Sml., EU:T:2019:374, præmis 73 og 74).
- 104 Sagsøgerens andet anbringende om, at opførelsen af sagsøgerens navn på de omtvistede lister på grund af IRISL's og HDSL's deltagelse i nuklear spredning er fejlagtig, skal derfor forkastes.
- 105 Da sagsøgerens to anbringender er blevet forkastet, skal Rådet frifindes i det hele, uden at der er behov for at undersøge, om de øvrige betingelser for, at Unionen ifalder ansvar uden for kontraktforhold, er opfyldt.

Sagsomkostninger

- 106 I henhold til procesreglementets artikel 219 træffer Retten i afgørelser, som den har truffet efter ophævelse og hjemvisning, afgørelse om sagsomkostningerne, dels for så vidt angår sagens behandling for Retten, dels for så vidt angår appelsagens behandling ved Domstolen. For så vidt som Domstolen i appeldommen ophævede den oprindelige dom og udsatte afgørelsen om sagsomkostningerne, tilkommer det Retten i denne dom at træffe afgørelse om samtlige omkostninger i forbindelse med sagerne for Retten og om omkostningerne i forbindelse med appelsagen i sag C-123/18 P.
- 107 Ifølge procesreglementets artikel 134, stk. 1, pålægges det den tabende part at betale sagsomkostningerne, hvis der er nedlagt påstand herom.
- 108 I henhold til procesreglementets artikel 135, stk. 1, kan Retten, når det er påkrævet af rimelighedshensyn, imidlertid beslutte, at en part, der taber sagen, ud over at bære sine egne omkostninger alene skal betale en brøkdelt af modpartens omkostninger, eller at parten slet ikke skal afholde disse.
- 109 Endelig i henhold til procesreglementets artikel 138, stk. 1, bærer medlemsstater og institutioner, der er indtrådt i en sag, deres egne omkostninger.
- 110 Da sagsøgeren har tabt sagen, bør det pålægges denne at bære sine egne omkostninger og de omkostninger, som Rådet har afholdt i forbindelse med proceduren i denne sag og proceduren i sag T-692/15, i overensstemmelse med sidstnævnte påstande.

- 111 Hvad angår sagsøgerens og Rådets omkostninger i forbindelse med appelsagen for Domstolen finder Retten, idet Domstolen ved appeldommen tog sagsøgerens appel til følge, at det er rimeligt at pålægge hver af disse parter at bære deres egne omkostninger i forbindelse med den nævnte sag.
- 112 Kommissionen bærer sine egne omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Første Afdeling):

- 1) Rådet for Den Europæiske Union frifindes.
- 2) HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH bærer sine egne omkostninger og betaler de omkostninger, der er afholdt af Rådet i forbindelse med proceduren i denne sag og proceduren i sag T-692/15.
- 3) Hver part bærer sine egne omkostninger vedrørende sag C-123/18 P.
- 4) Europa-Kommissionen bærer sine egne omkostninger i forbindelse med denne sag, sag T-692/15 og sag C-123/18 P.

Kanninen

Jaeger

Porchia

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 7. juli 2021.

Underskrifter

Indhold

Sagens baggrund og retsforhandlingerne før hjemvisningen	2
Retsforhandlinger og parternes påstande efter hjemvisningen	5
Retlige bemærkninger	6
Formalitetssindsigelsen om forældelse af sagsøgerens erstatningssøgsmål	6
Anbringendet vedrørende tilsidesættelse af begrundelsespligten	7
Anbringendet om en tilstrækkeligt kvalificeret tilsidesættelse af de materielle betingelser for opførelse på de omtvistede lister	8
Gennemgang af retspraksis vedrørende Unionens ansvar uden for kontraktforhold	8
Gennemgang af de principper, der er fastlagt i appeldommen	9
Rettens bemærkninger	11
– Det første anbringende vedrørende den omstændighed, at Rådet ikke har fremlagt faktuelle oplysninger, der underbygger konklusionen om, at sagsøgeren var under IRISL's kontrol	12
– Det andet anbringende vedrørende den omstændighed, at opførelsen af sagsøgeren på de omtvistede lister på grund af IRISL's og HDSSL's deltagelse i nuklear spredning er urigtig	16
Sagsomkostninger	17